

Tutkinnanjohtajan menettely esitutkinnan toimittamista koskevassa harkinnassa

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 15.2.2021 osoittamassaan kantelussa ja 18.2.2021 lähettämässään lisäkirjoituksessa arvostellut Pohjanmaan poliisilaitoksen rikostarkastajan A:n 7.1.2021 asiassa 5710/S/3901/20 tekemää päätöstä esitutkinnan toimittamatta jättämisestä. Kantelija on pitänyt päätöstä virheellisenä.

SELVITYS

Poliisihallitus on antanut lausuntonsa 3.8.2021. Lausunnon liitteinä se on toimittanut Pohjanmaan poliisilaitoksen 23.7.2021 antaman lausunnon ja rikostarkastaja, nyttemmin rikoskomisario, A:n selvityksen.

Lausunnot ja selvitys lähetetään kantelijalle tiedoksi tämän päätöksen ohessa.

RATKAISU

Sovellettavat säännökset

Esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että rikos on tehty.

Esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan esitutkintaviranomaisen on ennen esitutkinnan aloittamista tarvittaessa selvittävä mainitussa 1 momentissa tarkoitettuun rikosepäilyyn liittyvät seikat. Esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan tutkinnanjohtaja päättää tarvittaessa siitä, toimitetaanko esitutkinta, ja päätöksen tekemiseen mahdollisesti tarvittavien seikkojen selvittämisestä.

Valtion virkamieslain (750/1994) 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti.

Asiasta saatu selvitys

Kantelija oli tehnyt 27.4.2020 rikosilmoituksen, jossa hän oli pyytänyt poliisia tutkimaan, oliko hänen työnantajansa syyllistynyt hänen kohtelussaan rikokseen. Tutkinnanjohtajana toiminut rikostarkastaja A oli 7.1.2021 arvioinut, ettei asiassa ole syytä epäillä rikosta, minkä vuoksi asiassa ei toimitettu esitutkintaa.

Päätöksessä tutkintapyynnössä tarkoitettua työnantajan menettelyä oli arvioitu rikoslain 47 luvun 3 §:ssä tarkoitettuna työsyRJintänä, mutta ei saman luvun 1 §:ssä rangaistavaksi säädettyinä työturvallisuusrikoksena. A on selvityksessään todennut, että jälkikäteen arvioiden työturvallisuusrikoksen tunnusmerkistön soveltuminen asiaan on tulkinnanvaraista ja että siitä olisi ollut hyvä keskustella syyttäjän kanssa. Lisäksi hän on esitutkintamateriaaliin selvityksen antamiseksi perehdyttyään todennut siitä puuttuneen sellaista ilmoittajan lisäselvityspyynnössään mainitsemaa materiaalia, joka olisi ollut syytä häneltä pyytää. A on ilmoittanut ottavansa tutkinnanjohtajana vastuun tapahtuneesta.

Pohjanmaan poliisilaitos on arvioinut lausunnossaan, että asiassa tulisi tehdä arvio myös mahdollisen työturvallisuusrikoksen täyttymisen osalta. Sen mukaan asia on perusteltua avata uudelleen ja tehdä uusi ratkaisu, joka koskee myös mahdollisen työturvallisuusrikoksen tunnusmerkistön toteutumista. Poliisilaitos on kerrotussa tarkoituksessa lähettänyt lausuntonsa A:lle sekä poliisilaitoksen rikosten esikäsittely-yksikölle. Poliisilaitos on lausunnossaan lisäksi todennut, että esitutkintapäätöksessä asiaa oli arvioitu osin virheellisesti työsopimuslain pohjalta, vaikka kysymys on ollut julkisoikeudellisesta palvelussuhteesta. Lausunnon mukaan asiaa arvioitaessa olisi tullut soveltaa työsopimuslain sijasta tapahtuma-aikaan voimassa ollutta kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia.

Poliisilaitos on myöhemmin täydentänyt Poliisihallitukselle toimittamaansa selvitystä A:n 3.8.2021 lähettämällä ilmoituksella, jonka mukaan asia on hänen päätöksellään avattu uudelleen selvittäväksi, asiaan hankitaan lisää aineistoa ilmoittajalta ja asiassa tehdään uusi kattava arviointi rikoksien tunnusmerkistöjen mahdollisesta täyttymisestä.

Poliisihallitus on todennut lausuntonaan, että poliisilaitoksen lausunnosta ilmenevällä tavalla asian arviointi on ollut puutteellista samoin kuin asiassa tehty tutkinnan päätös.

Asiassa on vielä pyynnöstäni hankittu tietoja asian käsittelyn etenemisestä edellä selostetun selvityksen saapumisen jälkeen. Asiassa 14.10.2021 tehdyn uuden tutkinnan päätöksen mukaan A on arvioinut asiassa olevan syytä epäillä työturvallisuusrikosta, minkä vuoksi hän on päättänyt toimittaa asiassa esitutkinnan. Länsi-Suomen syyttäjäläalueelta hankitusta aluesyyttäjän asiassa 28.10.2021 tekemästä päätöksestä esitutkinnan rajoittamisesta ilmenee, että A on kuitenkin pian sen jälkeen eli 19.10.2021 esittänyt syyttäjälle esitutkinnan lopettamista. A on perustellut esitystään sillä, että tutkintapyynnöstä ilmennyt epäilty työsuojelurikos on ollut kokonaisuutena arvostellen niin vähäinen, että syyttäjä tulisi suurella todennäköisyydellä jättämään syytteen vähäisyysperusteella nostamatta. Syyttäjä on hyväksynyt tutkinnanjohtajan esityksen ja perustelut.

Arviointi

Esitutkintalakia koskevassa hallituksen esityksessä on esitutkinnan toimittamisvelvollisuutta sääntelevän esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin perusteluissa todettu muun ohella seuraavaa: ”Poliisin tehtävänä on rikoksesta tehdyn ilmoituksen vastaanotettuaan selvittää, onko olemassa sellainen rangaistussäännös, joka voi tulla sovellettavaksi ilmoituksessa tarkoitettua tekoa arvioitaessa. Poliisi ei ole sidottu ilmoituksen tekijän esittämään rikosnimikkeeseen. Esitutkinnan toimittamistarvetta arvioitaessa on otettava huomioon kaikki mahdolliset kyseeseen tulevat rikokset. Lisäksi poliisin tehtävänä on selvittää, vastaako ilmoituksessa esitetty teonkuvauus todellista tapahtumien kulkua.” ([HE 222/2010 vp](#), s. 177).

Tutkinnanjohtajan tehtävänä on toisin sanoen esitutkinnan toimittamista koskevassa harkinnassaan verrata tutkintapyynnössä ja esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua asian alustavassa selvittelyssä esiin tulleita seikkoja niitä mahdollisesti vastaaviin eri rangaistussäännöksissä abstraktisesti kuvattuihin tunnusmerkistötekijöihin, sekä arvioida, onko tapaukseen soveltuvaa rikostunnusmerkistöä vastaavien konkreettisten seikkojen olemassaoloa esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu tavoin syytä epäillä. Rikosilmoituksen tekijän ei tarvitse osata ilmoituksessaan nimetä, minkä rikostunnusmerkistön hän epäilee rikoksena pitämänsä menettelyn täyttävän. Toisaalta esitutkintaviranomainen ei voi ottaen huomioon sille viimeksi mainitussa lainkohdassa säädetty velvollisuus esitutkinnan toimittamiseen rajata arviotaan yksinomaan tutkintapyynnössä mahdollisesti nimettyjen rikosten tunnusmerkistöihin.

Yhdyn Poliisihallituksen ja poliisilaitoksen lausunnoissaan esittämään näkemykseen siitä, että A:n tutkinnanjohtajana asiassa tekemän esitutkinnan toimittamatta jättämistä koskeneen päätöksen perusteena ollut tapauksen rikosoikeudellinen arviointi on ollut sillä tavoin puutteellista,

ettei asiaa ollut arvioitu kaikkien epäilyn kohteena olleeseen menettelyyn soveltuvien rikostun-
nusmerkistöjen kannalta. Virhe on korjautunut, kun asia on poliisissa otettu uudelleen arvioita-
vaksi apulaisoikeuskanslerin pyydettyä selvityksen tutkinnan päätöksen kohteena olleen asian
rikosoikeudellisen arvioinnin riittävydestä.

Toimenpide

Saatan rikoskomisario A:n tietoon näkemykseni hänen esitutkinnan toimittamista koskeneeseen
harkintaan asiassa sisältyneen rikosoikeudellisen arviointinsa puutteellisuudesta.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Outi Lehvä